

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 25 listopada 2020 r.

Druk nr 272

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy pana senatora Wadima Tyszkiewicza.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Ryszard Bober	(-) Janusz Gromek
(-) Jacek Bury	(-) Kazimierz Kleina
(-) Leszek Czarnobaj	(-) Krzysztof Kwiatkowski
(-) Robert Dowhan	(-) Janusz Pęcherz
(-) Zygmunt Frankiewicz	(-) Wadim Tyszkiewicz
(-) Beniamin Godyla	(-) Wojciech Ziemniak

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym

Art. 1. W ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. poz. 303) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do wniosku należy dołączyć orzeczenie sądu o powierzeniu sprawowania pieczy zastępczej nad dzieckiem, informację o numerach PESEL dzieci oraz oświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej, majątkowej i materialnej oraz innych okolicznościach, których ustalenie jest niezbędne do przyznania świadczenia.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy.

Celem projektowanej ustawy jest doprowadzenie do odformalizowania i uproszczenia procedur administracyjnych związanych z załatwieniem przez obywateli spraw z zakresu: uzyskania rodzinnego świadczenia uzupełniającego. Poprawie ulegnie również kontakt obywateli z administracją publiczną.

Wejście w życie projektowanej ustawy spowoduje obniżenie kosztów funkcjonowania administracji publicznej, skrócenie czasu realizacji zadań oraz zwiększenie bezpieczeństwa danych osobowych.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym.

2.1. Obowiązujący stan prawny.

W 2019 r. ustawodawca w trosce o poprawę warunków bytowych obywateli oraz uhonorowanie i docenienie okresu wychowywania dzieci określił warunki i tryb przyznawania oraz zasady wypłacania i finansowania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, zwanego dalej „świadczeniem”. Ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym zaczęła obowiązywać od 1 marca 2019 roku.

Podstawowym celem zawartych w przedmiotowej ustawie rozwiązań jest zapewnienie środków utrzymania osobom, które zrezygnowały z zatrudnienia lub go nie podjęły ze względu na wychowywanie dzieci w rodzinach wielodzietnych. Przyznanie omawianego świadczenia docenia ważną z punktu widzenia rozwoju kraju funkcję społeczną pełnioną przez rodziców, w większości kobiety, związaną z wychowaniem dzieci.

To swoiste uhonorowanie osób, które wychowały co najmniej czworo dzieci i z tytułu długoletniego zajmowania się potomstwem nie wypracowały emerytury w wysokości odpowiadającej co najmniej kwocie najniższej emerytury. Przyjęte rozwiązania prawne doceniają trud wychowawczy rodziców w rodzinach wielodzietnych, przewidując zapewnienie określonych środków po osiągnięciu odpowiedniego wieku.

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające przyznaje się osobom, które urodziły i wychowały albo wychowały co najmniej czworo dzieci i nie nabyły prawa do emerytury lub też ich emerytura wypłacana przez organ rentowy jest niższa od najniższej emerytury.

Jest to świadczenie nieskładkowe, które jedynie uzupełniająco lub zastępczo jest powiązane z ryzykiem starości. O świadczenie mogą się ubiegać osoby w wieku wynoszącym co najmniej 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn. Świadczenie to ma za zadanie przeciwdziałać ubóstwu tej grupy osób. Świadczenie obejmuje zatem grupę społeczną, która z racji wieku i bardzo niskich dochodów wymaga szczególnej troski i opieki oraz wsparcia ze strony Państwa.

W celu ustalenia prawa do otrzymania omawianego świadczenia, zgodnie z art. 4 cytowanej ustawy wymagane jest złożenie wniosku wraz z oświadczeniem oraz dokumenty, które umożliwią przyznanie świadczenia. W art. 4 ust. 4 zmienianej ustawy ustawodawca zobowiązuje między innymi do dostarczenia przez osobę wnioskującą aktów urodzenia dzieci.

Powyższe zobowiązanie powoduje, że osoba starająca się o przyznanie przedmiotowego świadczenia musi udać się do urzędu stanu cywilnego i złożyć wniosek o uzyskanie odpisów aktów urodzenia dzieci. Dopiero z chwilą kiedy otrzyma odpisy aktów urodzenia dzieci może wraz z wnioskiem i oświadczeniem złożyć komplet dokumentów do ZUS-u lub KRUS-u.

Istotne jest, że wnioskodawcami są obywatele, którzy ukończyli co najmniej 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn. Jest to grupa społeczna, która z racji wieku, stanu zdrowia i trudnej sytuacji finansowej bardzo często ma ograniczone możliwości sprawnego przemieszczania oraz załatwiania spraw urzędowych. W związku z powyższym seniorzy aby móc załatwić sprawy urzędowe muszą korzystać z pomocy rodziny lub znajomych bowiem sami nie są w stanie dostać się do urzędu stanu cywilnego, wypełnić wniosek i ponownie zgłosić się po odbiór odpisów aby dostarczyć do ZUS/KRUS. Scedowanie na obywateli obowiązku dołączenia odpisów aktów urodzenia dzieci do wniosku stanowi dla tej grupy społecznej znaczne utrudnienie przez co wiele osób rezygnuje ze starania się o uzyskanie świadczenia.

W praktyce obywatel jest zmuszony najpierw udać się do urzędu stanu cywilnego aby uzyskać odpisy aktów urodzenia dzieci a następnie udać się do ZUS lub KRUS w celu załatwienia swojej sprawy. W ten sposób realizacja sprawy wydłuża się poprzez dodatkową wizytę w urzędzie stanu cywilnego. Zwiększają się koszty jakie ponosi w związku z tym rozwiązaniem obywatel (dłuższy czas załatwienia sprawy). Mając na uwadze, że często urząd stanu cywilnego jest w innym miejscu niż organ realizujący świadczenie, seniorzy zmuszeni są do skorzystania z pomocy rodziny lub znajomych, którymi najczęściej są osoby aktywne

zawodowo. W celu udzielenia wsparcia osoby te zmuszone są wówczas do wzięcia dnia wolnego z pracy aby pomóc załatwić omawiane sprawy administracyjne. Z tego względu na takim rozwiązaniu traci także budżet państwa i gospodarka narodowa.

Określony w przepisach cytowanej ustawy zakres danych, które należy podać we wniosku oraz oświadczeniu powoduje, że dane zawarte w odpisach aktów urodzenia dzieci są powieleniem tych informacji, przez co nie wnoszą żadnej dodatkowej wartości dla organu rozpatrującego wniosek. Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 8 zmienianej ustawy - oświadczenia, o których mowa w ust. 4, 5 i ust. 6 pkt 5, niezbędne do przyznania świadczenia składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Ważne jest również, że art. 6 ust 4 zmienianej ustawy daje możliwość organowi rozpatrującemu wniosek (ZUS, KRUS) do weryfikacji informacji zawartych w złożonych dokumentach poprzez ustalenie we własnym zakresie okoliczności będących podstawą przyznania i wypłaty świadczenia.

W przypadku potwierdzenia danych dotyczących dzieci wnioskodawcy, taką możliwość dają przepisy ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, które pozwalają na bezpośrednie pobranie odpisów aktów stanu cywilnego poprzez usługę sieciową z rejestru stanu cywilnego przez organy administracji publicznej, jeżeli jest to niezbędne do realizacji ustawowych zadań. Zgodnie z art. 45 ust. 3 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego - odpis skrócony aktu stanu cywilnego może być wydany z rejestru stanu cywilnego organom administracji publicznej, w tym podmiotom, o których mowa w art. 5a ust. 1, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, sądowi i prokuratorowi, do prowadzonych przez nie postępowań, za pośrednictwem usług sieciowych. Powyższe rozwiązanie funkcjonuje od 18 kwietnia 2020 roku. Cytowany przepis daje możliwość na skomunikowanie systemów teleinformatycznych ZUS-u i KRUS-u z rejestrem stanu cywilnego poprzez dedykowaną do tego celu usługę sieciową. Opisane rozwiązanie informatyczne umożliwia bezpośrednie pozyskiwanie odpisów aktów stanu cywilnego przez ZUS i KRUS bez konieczności obciążania tym obowiązkiem obywateli.

2.2. Projektowany stan prawny.

Wejście w życie projektowanych przepisów spowoduje, że w celu uzyskania świadczenia uprawniona osoba, oprócz dokumentów wymienionych w zmienianej ustawie nie będzie obowiązana do przedłożenia odpisów aktów urodzenia dzieci. W przypadku konieczności weryfikacji danych zawartych we wniosku i oświadczeniu organ rozpatrujący wnioski (ZUS, KRUS) sam pobierze z rejestru stanu cywilnego odpisy aktów urodzenia dzieci wnioskodawcy poprzez dedykowaną do tego celu usługę sieciową. Natomiast w przypadku braku aktów urodzenia dzieci w rejestrze stanu cywilnego wyśle poprzez ePUAP wnioski do kierownika urzędu stanu cywilnego o wydanie odpisów z rejestru stanu cywilnego.

Rozwiązanie powyższe w znaczący sposób zwiększy wydajność administracji publicznej. Skróci się bowiem czas realizacji sprawy a tym samym czas wizyty obywatela w urzędzie. Skrócenie czasu realizacji sprawy zmniejszy także koszty funkcjonowania administracji.

Wejście w życie projektowanych przepisów spowoduje, że obywatel będzie miał w obowiązku wypełnić i złożyć dokumenty, które są wymienione w ustawie. W ten sposób znacząco obniżą się koszty funkcjonowania administracji publicznej poprzez wyeliminowanie kosztów związanych z wydaniem przez urząd stanu cywilnego odpisów aktów stanu cywilnego. Koszt wydania jednego odpisu aktu stanu cywilnego w postaci papierowej wynosi około 15 zł. Pobranie odpisu z rejestru stanu cywilnego poprzez usługę sieciową lub poprzez ePUAP nie generuje kosztów.

Projektowane rozwiązanie pozytywnie wpłynie również na ochronę środowiska naturalnego. Zmniejszy się bowiem zużycie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego do produkcji, których zużywa się znaczne ilości papieru oraz środków nieprzyjaznych środowisku.

Zlikwidowanie tej sztucznej bariery biurokratycznej ułatwi także funkcjonowanie objętej przedmiotowym świadczeniem grupie społecznej poprzez wyeliminowanie konieczności niepotrzebnej wizyty w urzędzie stanu cywilnego.

Do osiągnięcia zakładanych celów, poza projektowanymi zmianami prawa niezbędne jest zintegrowanie systemu teleinformatycznego ZUS-u i KRUS-u z omawianą usługą sieciową.

Mając na uwadze potrzebę usprawnienia realizacji zadań publicznych, zapewnienia szybkiego i bezpiecznego dostępu do danych oraz zwiększenia bezpieczeństwa danych do celów realizacji zadań publicznych podnieść należy, że projektowane przepisy w pełni realizują konieczność optymalizacji procedur administracyjnych dzięki wykorzystaniu danych zawartych w rejestrach publicznych. Projekt ustawy w pełni wpisuje się także w naczelną zasadę działania administracji publicznej która stanowi, że organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

Reasumując, wskazać należy, że ustawodawca bardzo szczegółowo i zapobiegawczo określił warunki formalne ubiegania się o świadczenie. W ten sposób zagwarantował, że zakres danych zawartych we wniosku oraz oświadczeniach pozwoli organom na przeprowadzenie postępowania administracyjnego w sposób nieobciążający nadmiernie obywateli, zapewniając tym samym możliwość dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

W aktualnym stanie prawnym, gdzie ustawodawca zagwarantował organom administracji publicznej, w szczególności ZUS i KRUS usługę sieciową, która w szybki i sprawny sposób umożliwia pozyskiwanie danych zawartych w rejestrze stanu cywilnego nie znajduje racjonalnego uzasadnienia aby nadal nakładać na obywateli obowiązek dostarczania tych danych w postaci papierowej (odpisów aktów stanu cywilnego). W tym stanie rzeczy zawarte w art. 4 ust. 4 omawianej ustawy rozwiązanie jest przejawem nadmiernej biurokracji i formalizacji procedur administracyjnych przez co znacząco utrudnia i zwiększa koszty funkcjonowania administracji publicznej oraz negatywnie wpływa na kontakt obywateli z administracją.

3. Termin wejścia w życie ustawy.

Projektowane przepisy zakładają trzymiesięczne *vacatio legis*. Proponowany okres wynika z konieczności zintegrowania systemów teleinformatycznych ZUS i KRUS z rejestrem stanu cywilnego w ramach wykorzystania usługi sieciowej umożliwiającej bezpośrednio pobieranie odpisów aktów stanu cywilnego. Z tego względu zasadnym jest aby zagwarantować podmiotom odpowiedzialnym za funkcjonowanie w/w systemów teleinformatycznych odpowiednio długiego czasu na opracowanie i wdrożenie zmian informatycznych, które umożliwią realizację projektowanego prawa.

4. Konsultacje społeczne.

Projekt ustawy zostanie poddany konsultacjom społecznym i ocenie skutków regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej